

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er motiveret af to ønsker: for det første et ønske om at få tilvejebragt lovgrundlag for fredning af kulturmiljøer og for det andet at få en samlet og mere overskuelig lovgivning inden for området bevaring og fredning af bygninger samt natur- og kulturarv, således at vi får en samlet lov for fredning af natur- og kulturarv, der samtidig lukker hullerne i den eksisterende lovgivning.

I dag foregår bevaring og fredning af bygninger, naturområder og fortidsminder med hjemmel i planloven, bygningsfrednings- og bevaringsloven, naturbeskyttelsesloven og museumsloven.

En samlet lovgivning vil tilvejebringe det lovgivningsmæssige grundlag for, at der i højere grad tænkes i helheder i forbindelse med fredningen af bygninger og fortidsminder, og vil desuden gøre det lettere at frede kulturmiljøer, når fredningen af naturområder og kulturarv tænkes ind i en større sammenhæng.

Bevaring og fredning af kulturmiljøer

Man er efterhånden blevet opmærksom på, at det ikke kun er enkelte genstande – bygninger m.m. – som er bevaringsværdige, men at også hele miljøer kan udgøre en værdi, vi ønsker at bevare. Historien om livet på en herregård eller i en by bliver ikke fortalt i alle sine aspekter, hvis man kun har bevaret enkelte bygninger. Derfor kan det i nogle tilfælde være hensigtsmæssigt at frede hele miljøer, hvilket er svært inden for den nuværende lovgivnings rammer.

I dag er det kun muligt at frede en bygnings omgivelser, hvis disse i sig selv er bevaringsværdige (Bygningsfrednings- og bevaringsloven kap. 2, § 3, stk. 2). Ellers er kun bygningen fredet, ikke omgivelserne. Men det hjælper ikke meget at frede en given bygning eller erklære den bevaringsværdig, hvis der ligger en grim bygning lige ved siden af, der ødelægger hele miljøet.

Kulturarvsstyrelsen definerer et kulturmiljø som »et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Et kulturmiljø kan udgøre en helhed af flere kulturarvselementer, og der kan indgå bevarings-

værdige eller fredede bygninger samt beskyttede fortidsminder. Et kulturmiljø kan f. eks. være et fiskerleje, et herregårdslandskab, et industrimiljø, et forsvarsanlæg, et bykvarter, et skov- eller parkområde. I et kulturmiljø indgår der ofte – ud over de kulturarvmæssige værdier – også naturmæssige og landskabelige værdier.«

Det er vigtigt, at vi i højere grad er opmærksomme på, hvordan de enkelte bygninger m.m. kan bevares i en meningsfuld sammenhæng, som gør det muligt at formidle vores historie. Samtidig kan det også være sådan, at det ikke nødvendigvis er de enkelte bygninger, der er bevaringsværdige, men snarere miljøet i dets helhed.

Brødremenighedens bygningskompleks

I Morgenavisen Jyllands-Posten den 30. marts 2006 er der omtale af en sådan problematik fra Christiansfeld, hvor kommunen ønsker at bygge nyt i udkanten af området med gamle, karakteristiske gulstenshuse opført af en reformistisk frimenighed i 1773. Det vil derfor være en god idé med tiltag, der tager mere hensyn til helheden, som det f.eks. sker i forbindelse med fredningen af fortidsminder, hvor der etableres en 100-meters-beskyttelseszone.

Frankrig, Italien og Holland

I Frankrig opererer man eksempelvis med en 500-meters-beskyttelseszone for fredede bygninger, og i Italien og Holland har man tradition for at foretage en selvstændig vurdering af bevaringsværdige eller fredede bygningers omgivelser (ifølge rapporten »Benchmarking Study of European Conservation Policies« fra Bygningskultur Danmark).

Norge

I Norge har man siden 1993 haft lov hjemmel til at frede hele kulturmiljøer (lov om kulturminner), uden at dette miljøes enkelte dele i sig selv er specielt bevaringsværdige. Norge har i øvrigt iværksat en række supplerende tiltag med henblik på at sikre landets kulturmiljøer. Undersøgelser viser, at bevaringsværdige